

Silloin, kun minä olin nuori...

-Perinneteksti

"Silloin kun minä olin nuori..." alkuisia tarinoita on todennäköisesti jokaisen iäkkään ihmisen suusta kuultu, kun me nuoret olemme tehneet jotain jokseenkin erikoista, oli se sitten teknologian käyttöä tai seuranneet uusia trendejä. Mutta tällä kertaa omalla kohdallani kyseinen iäkäs ihminen kertoi omasta lapsuudestaan.

Haastattelin tehtävään mummoani, juuri 70-vuotta täyttänyttä karttulaista (nykyinen Kuopio) Marketta Nihtilää. Tämä teksti myös sijoittuu Karttulaan, jossa hän asui koko lapsuutensa vuosina 1960-1980. Mummo oli vastuullinen ja fiksu lapsi, vähän kuin äitini ja minä. Mummo osaa lukemattomasti asioita ja olen oppinut häneltä todella paljon. Voin myös luetella hänet yhdeksi elämäni tärkeimmistä ja eniten vaikuttaneista ihmisistä. Mummo on esikuva ja hänen, kuten monen muunkin ihmisen elämää on suuresti vaikuttanut hänen lapsuutensa.

Lapsuus ja nuoruus

Kuten sanottu mummoni ja hänen perheensä asui Karttulassa, Pohjois-Savossa. Hänellä oli paljon tätä nykyä edesmenneitä sisaruksia ja myös äiti ja isä, sekä isovanhemmat, jotka asuivat samassa talossa. Heillä oli paljon kotieläimiä, lehmiä, vasikoita, sonneja, paljon kissoja ja kanoja, lampaista ja kaksi hevosta. Meilläkin on lemmikkejä, mutta vähän erilaisia, kuten käärmeitä, kissa ja koira. Mummon eläimissä taisi kuitenkin olla enemmän töitä, mutta myös enemmän hyötyjä. Saahan lehmistä maitoa ja kanoista munia.

Kotona syötiin paljon perunaa, kastikkeita ja keittoja, myös puuroa syötiin joka viikko. Ensimmäinen ruoka syötiin aamulla ja seuraava ruoka vasta viideltä. Välissä juotiin kahvia ja syötiin välipaloja, kuten sämpylöitä

ja muita suolaisia. Onneksi meillä nykyaikana syödään useammin kuin ennen, yleensä aamupala, lounas, välipala, illallinen ja iltapala.

Vapaa-ajalla aikaa vietettiin monenlaisissa merkeissä, sisarusten, naapureiden ja kylän lapsien kanssa leikkien, pelaillen ja muuten vaan seurustellen. Suosittu hengailupaikka oli maitolaituri.

Koulunkäynti

Ennen myös koulunkäynti oli erilaista. Esimerkiksi mummoni oli keskikoulussa, eli hän lähti pääsykokeen suorittaneena vitosluokalta isompaan kouluun, jossa hän opiskeli viisi vuotta. Ennen keskikoulua kuitenkin oli kansakoulu. Kansakoulussa oli kaksi opettajaa, pariskunta, jotka asuivat koulurakennuksessa. Koulun ruoka tehtiin heidän keittiössään.

Joskus oppilaille annettiin tehtäväksi kerätä mm. marjoja tai sieniä koulun ruokiin, kuten keittoihin ja laatikkoruokiin. Nykypäivänä ei sentään tarvitse käydä sienimetsällä, ainakaan koulun ruoan takia. Onneksi nykyäänkin on yhtä hyvää kouluruokaa kuin ennen, ainakin sen perusteella mitä mummoni kuvaili.

Kurinpitoa tämän hetken koulussa on esimerkiksi jälki-istunto, mutta menneisyydessä huonosti käyttäytyneet oppilaat joutuivat nurkkaan seisomaan (pahemmassa tapauksessa piti nostaa kädet ylös), saivat karttakepiltä sormille tai joutuivat tuttuun jälki-istuntoon.

"Muistan kerran kansakoulussa kun oltiin, eräs yläluokan tyttö pyörtyi aamuhartaudessa ja siitä miesopettaja suuttui niin vietävästi, että passitti tytön nurkkaan seisomaan kädet pystyssä lopputunniksi."

Muita tarinoita

Kylällä liikkui mummoni nuoruudessa kulkukauppiaita, "laukkuryssiä", jotka sitten myivät tavaroitaan ympäri Suomea. Yhden kummallisen laukkuryssän hän erityisesti muisti. Kyseinen kauppias tunnettiin varastelijana ja ylipäättään huonona ihmisenä. Tämä oli yhden yönkin mummoni perheen navetan vintillä viettänyt heinäkasassa. Tästä laukkuryssästä myös kuului tarina, että hän olisi erään vanhan naisen surmannut ja ryöstänyt. Tuollainen heppu se rohkeimpaankin pimeällä pelottaisi.

Ainoastaan yli 50-vuotiaiden syntymäpäiviä juhlittiin, kun mummoni oli pieni, eli ei lapsia eikä alle keski-ikäisiä. Kylään tuli paljon vieraita ja tarjoilut olivat hulppeita. Yleisesti juhlittiin myös esimerkiksi vappua, juhannusta ja joulua, kuten tänäkin päivänä.

Tiivistetysti mummoni nuoruudessa ja nykyhetkessä on samaan aikaan paljon ja vähän yhteistä. Teknologia on kehittynyt valtavasti ja se nyt on osa jokapäiväistä arkeamme, mutta aiemmin siitä ei tiedetty läheskään yhtä paljon. Mutta esimerkiksi vapaa-ajan vietto on suurin piirtein samanlaista, ennen sitä vietettiin tosin ilman juuri mainittuja älypuhelimia jne.

Kiitos lukemisesta, (ja puolentoista tunnin haastattelusta mummolle)!

Manta Hutri 7B